

L'educació a Eivissa: dades, reflexions i perspectives de futur

Edelmiro Fernández Otero

RESUM

Aquest estudi intenta aportar algunes dades i reflexions sobre determinats aspectes de la situació educativa d'Eivissa. Aquestes reflexions prenen com a punt de partida una sèrie de dades sobre població escolar, oferta educativa i professorat. L'estudi conclou amb referències als aspectes de constant preocupació de la comunitat educativa: el dèficit d'infraestructures educatives, la insuficiència de l'oferta educativa i de serveis complementaris, el desequilibri en l'escolarització de l'alumnat nouvingut, la inestabilitat de les plantilles de professorat i la proposta de dotació d'autonomia per resoldre els nostres problemes en educació.

RESUMEN

Este estudio trata de proporcionar algunos datos y reflexiones sobre diversos aspectos de la situación educativa de Eivissa. Se toma como punto de partida un conjunto de datos sobre la población escolar, la oferta educativa y las características del profesorado. La segunda parte pone de manifiesto algunos elementos que preocupan a la comunidad educativa: el déficit en infraestructuras, las insuficiencias de la oferta educativa i complementaria, los desequilibrios en la escolarización del alumnado inmigrante, la inestabilidad de las plantillas y la propuesta para que Eivissa tenga autonomía para resolver los problemas educativos.

I. INTRODUCCIÓ**Algunes consideracions sobre els objectius i límits d'aquest estudi**

Aquest estudi vol descriure i analitzar alguns aspectes de la situació de l'educació a Eivissa. No pretén ser un estudi complet ni exhaustiu; no inclou ni s'analitzen qüestions com els resultats acadèmics, la situació de l'ensenyament en llengua catalana, els estudis universitaris, els ensenyaments artístics... L'estudi se centra en les dades i l'evolució d'escolarització (especialment dels ensenyaments de règim general), en les ràtios d'Infantil i Primària, la distribució de l'alumnat estranger entre escoles, l'oferta de FP, l'Educació Infantil 0-3 anys, els ensenyaments d'idiomes a l'EOI, l'oferta complementària de transport i menjadors escolars i les característiques i la situació del professorat.

Les fonts d'informació fonamentals d'aquest estudi són les dades provinents de la Delegació Territorial de la Conselleria d'Educació i Cultura a Eivissa i Formentera, especialment pel que fa a les dades de població escolar, i els informes sobre el sistema educatiu de les Illes Balears corresponents als cursos 2006-2007 i 2007-2008 elaborats pel CEIB (Consell Escolar de les Illes Balears). Altres fonts d'informació són els fulletons informatius *Oferta educativa a les Illes Balears* corresponents a diversos cursos escolars elaborats per la Conselleria d'Educació, dades directes proporcionades per les direccions dels centres educatius d'Eivissa i estudis sobre aspectes parcials elaborats per sindicats o pel Consell Escolar Insular d'Eivissa.

L'estudi s'ha centrat en dades corresponents al curs 2007-2008 i al 2009-2010, amb algunes dades corresponents al curs 2010-2011. Aquest fet té molt a veure amb la disponibilitat de les fonts

d'informació emprades. Per una banda, per al curs 2007-2008 tenim un conjunt important de dades que provenen de l'informe sobre el sistema educatiu de les Illes Balears del CEIB (el darrer publicat fins al moment de redactar aquest escrit) i algunes altres de la Delegació Territorial sobre les quals no disposem d'informació més actual; d'aquesta manera, una part important de les dades sobre ràtios, alumnat estranger i professorat corresponen a aquest curs. Per altra banda, del curs 2009-2010 (i puntualment del 2010-2011) tenim un conjunt de dades rellevants, la font de les quals és la Delegació Territorial d'Educació i els centres educatius; aquest és el cas de la matrícula per etapes, les ràtios, l'oferta d'estudis de FP i EOI o les dades sobre professorat interí.

L'any 1998 diversos autors varen elaborar un estudi no publicat sobre l'ensenyament a les Pitiüses que aportava informació sobre la situació de l'educació a Eivissa i Formentera en aquell moment. L'any 2005, M.A. García Muñoz i V. Torres Mora publicaren a l'*Anuari de l'Educació de les Illes Balears* un estudi que analitzava la situació de l'educació a Eivissa i Formentera prenent com a referència el curs 2004-2005. D'ambdós estudis s'han aprofitat dades i informació per observar evolucions i tendències i tenir una perspectiva temporal més àmplia.

Respecte de la informació estadística sobre les dades d'educació referides a Eivissa, cal dir que, en general, a les Illes Balears no disposem d'una informació exhaustiva i del tot fiable sobre diversos aspectes del nostre sistema educatiu, tant pel que fa a diversos apartats concrets com pel que fa a una sistematització i coincidència de criteris en el temps i en les diferents administracions, els diferents departaments i serveis. Aquesta situació s'ha posat de manifest tant en el procés d'elaboració dels informes sobre el sistema educatiu de les Illes Balears com en els que a l'àmbit insular han elaborat el CEIB o els consells escolars insulars respectius.

A més a més, s'ha de destacar que gran part de les dades estadístiques públiques i privades d'àmbit estatal o autonòmic no presenten la informació desglossada per a cada una de les quatre illes de la nostra comunitat autònoma. En el cas d'Eivissa i de Formentera s'afegeix el fet que moltes vegades es presenten dades referides al conjunt de les dues illes, la qual cosa dificulta poder observar la realitat específica de cada una per separat, en relació a les illes de Menorca i Mallorca o en el conjunt de les Illes Balears. En aquest estudi s'ha considerat més adient tractar únicament la realitat educativa d'Eivissa, perquè entenem que les característiques de Formentera requereixen un estudi propi que analitzi la seva situació específica i doni les claus per entendre-la sense ser «engolida» pel pes d'Eivissa.

2. PRIMERA PART: alumnat, centres, oferta educativa, professorat

1) ALGUNES DADES DEMOGRÀFIQUES

Població de les Illes Balears (evolució 2000-2009)			
	2000	2009	Variació
Mallorca	677.014	862.397	27,38 %
Menorca	72.716	93.915	29,15 %
Eivissa	89.611	129.562	44,58 %

Formentera	6.289	9.552	51,88 %
Illes Balears	845.630	1.095.426	29,53 %
Espanya	40.499.791	46.745.807	15,42 %

Població d'Eivissa per municipis				
	1991	2000	2009	Variació entre 1991 i 2009
Eivissa	29.935	33.223	48.684	62,63 %
Sant Antoni	13.558	15.775	21.852	61,17 %
Sant Joan	3.555	4.194	5.541	55,86 %
Sant Josep	9.704	14.428	22.171	128,47 %
Santa Eulària	15.557	21.991	31.314	101,28 %
Total Eivissa	72.309	89.611	129.562	79,17 %
Illes Balears	709.146	845.630	1.095.426	54,47%

Font: INE.

Percentatges de població estrangera respecte del total			
	2000	2004	2008
Mallorca	6,11	13,49	20,61
Menorca	4,39	10,67	16,08
Eivissa	9,93	17,56	24,78
Formentera	19,83	21,65	30,86
Illes Balears	6,47	13,76	20,79

Font: ISE 07/08 del CEIB.

La dada més rellevant de la demografia d'aquest darrers anys és l'important augment de la població d'Eivissa al llarg de les darreres dècades. Concretament, en els darrers deu anys ha crescut el triple que la mitjana espanyola i prop d'un 50% més que la de Menorca i la de Mallorca. Un dels factors més destacats d'aquest creixement és l'augment de la població estrangera, que representa al voltant de la quarta part de la població resident a Eivissa.

Percentatges de població estrangera per municipis d'Eivissa i Illes. 2008			
	Total població	Població estrangera	% població estrangera
MALLORCA			
TOTAL	844.447	173.899	20,61
MENORCA			
TOTAL	94.197	15.147	16,08
EIVISSA			
Eivissa	46.835	11.604	24,78
Sant Antoni	21.082	5.065	24,03
Sant Joan	5.468	1.722	31,49

Sant Josep	21.304	4.974	23,35
Santa Eulària	30.364	7.702	25,37
TOTAL	125.053	31.067	24,84
FORMENTERA			
TOTAL	9.147	2.823	30,86
ILLES BALEARS			
TOTAL	1.072.844	223.036	20,79

Font: ISE 07/08 CEIB.

Origen de la població estrangera per municipis. 2008						
	Unió Europea	Resta d'Europa	Àfrica	Amèrica	Àsia	Oceania i sense especificar
Eivissa	43,10	1,24	12,14	40,18	3,32	0,02
Sant Antoni	45,45	1,76	23,08	26,36	3,28	0,07
Sant Joan	81,18	2,21	4,82	10,51	1,10	0,18
Sant Josep	72,74	1,73	8,42	15,40	1,55	0,16
Santa Eulària	74,75	2,66	6,41	14,40	1,67	0,11

Font: ISE 07/08 CEIB.

A l'hora d'analitzar la distribució de la població d'Eivissa per municipis, hem de tenir presents les peculiaritats específiques de la nostra illa: està formada per quatre termes municipals amb una extensió geogràfica molt gran i un, el de Vila, molt petit; les dinàmiques demogràfiques i, en gran part, les escolars vinculades a aquestes moltes vegades han d'oblidar els límits municipals i tenir present la realitat de pobles i parròquies. Dit això, la distribució per municipis ens segueix indicant un important grau de concentració de la població al municipi de Vila (un 37,5% de la població total). Tot i això, en els darrers vint anys tant el municipi de Vila com el de Sant Antoni han tingut un ritme de creixement demogràfic més baix que el de Santa Eulària i el de Sant Josep.

D'altra banda, el percentatge de població estrangera és similar en els quatre municipis més grans d'Eivissa i una mica més gran al de Sant Joan (el municipi més petit en termes demogràfics). Aquests percentatges són clarament superiors als de Mallorca i Menorca i només són superats per l'illa de Formentera. El més destacable és que en totes quatre illes s'ha produït un creixement notori d'aquesta població, molt superior a la mitjana espanyola.

Pel que fa a la distribució dels estrangers en els cinc municipis, un dels aspectes més destacats és la concentració de població procedent del continent americà a Vila i del continent africà a Sant Antoni.

2) POBLACIÓ ESCOLAR. MATRÍCULA

Matrícula als ensenyaments de règim general. Curs 2009-2010				
	C. públics	C. concertats	C. privats	Total
Ed. Infantil-2	3.063	523	40	3.626
Ed. Primària	5.674	1.096		6.770
ESO	3.458	776	123	4.357
PQPI	204			204
Batxillerat (*)	1.082	88	122	1.292
CFGM	542			542
CFGS	362			362
TOTAL EIVISSA	14.385	2.483	285	17.153
TOTAL Eivissa %	83,9%	14,5%	1,6%	100%

(*) Inclou l'alumnat de Batxillerat de l'Escola d'Arts.

Font: Elaboració pròpia amb dades de la Delegació Territorial d'Educació.

Variació en la matrícula d'estudis de règim general (Cursos 1999-2000 i 2009-2010)			
	1999-2000	2009-2010	Variació %
E. Infantil-2	2.745	3.626	32,09%
E. Primària	6.144	6.770	10,18%
ESO	4.667	4.357	-6,65%
Garantia social/PQPI	39	204	423,07%
Batxillerat + BUP i COU	1.324	1.349	1,88%
CFGM	329	542	64,74%
CFGS	213	362	69,95%
Total	15.461	17.210	11,31%

Font: Elaboració pròpia amb dades de la Delegació Territorial d'Educació i el treball «Quatre anys millorant l'educació (1999-2003)».

Evolució de la matrícula d'ensenyaments de règim general per titularitat de centre i nivell educatiu (1999-2000 a 2009-2010)				
	1999-2000		2009-2010	
	Unitats	Alumnat	Unitats	Alumnat
El pública	103	2.204	135	3.063
El concertada	16	408	21	523
El privada	5	133	3	40
TOTAL EI	124	2.745	164	3.626
EP pública	205	4.971	251	5.674
EP concertada	42	1.173	43	1.096
TOTAL EP	247	6.144	295	6.770
ESO pública	150	3.826	155	3.458

ESO concertada	28	841	28	776
ESO privada			7	123
Total ESO	178	4.667	182	4.357
Batx. Pública	42	1.225	39	1.139
Batx. Concertada			4	88
Batx. Privada			4	122
BUP i COU pública	4	99		
Total Batx.	46	1.324	47	1.349
PGS/PQPI pública	6	39	20	204
Total pública	506	12.364 (82,9%)	600	13.538 (83%)
Total concertada	86	2.422 (16,2%)	96	2.483 (15,2%)
Total privada	5	133 (0,9%)	14	285 (1,8%)
TOTAL	597	14.919	710	16.306

Font: Elaboració pròpia i «Quatre anys millorant l'educació (1999-2003)».

Pel que fa a l'evolució, en els darrers deu anys el creixement de la població escolar de règim general (11,3%) és clarament més baix que el del total de la població (44,5%). Cal relacionar aquest fet amb l'arribada de població estrangera en edat laboral, una part important de la qual no té o no ha portat els infants. Ara bé, si observem el creixement de l'alumnat matriculat al 2n cicle d'Educació Infantil (32%), en què el percentatge d'estrangers i de fills d'estrangers és més alt, ens mostra clarament l'existència d'una tendència a l'augment de la població escolar en etapes obligatòries.

El conjunt de l'alumnat matriculat a ESO, batxillerat, FP i PQPI només ha crescut en aquests deu anys un 3,7%, fet que posa de manifest un elevat percentatge d'abandonament escolar entre els joves de catorze a divuit anys. En aquest apartat resulta especialment preocupant la pèrdua d'alumnat d'ESO. Aquesta tendència a l'abandonament d'estudis a 3r i 4t d'ESO és comuna a totes les illes i afecta especialment l'alumnat masculí. Sense dubte, aquest és un dels greus problemes del nostre sistema educatiu i cal que l'administració i la comunitat educativa cerquin estratègies per revertir aquesta tendència.

Per contra, l'alumnat matriculat als CFGM i als CFGS ha crescut de manera significativa. Aquest creixement el podem relacionar amb una oferta més gran d'especialitats i de centres que els imparteixen i amb l'inici d'una consideració social més bona dels estudis de FP, així com les facilitats que suposen a l'hora d'accedir al món laboral.

Un altre element característic de l'oferta educativa d'Eivissa és l'important pes de l'ensenyament públic, que representa al voltant d'un 83% de l'alumnat matriculat al 2n cicle d'Infantil, Primària i Secundària (ESO, batxillerat i PQPI), a diferència de Mallorca, on el pes de la pública no arriba al 60%, la concertada representa al voltant d'un 37% i la privada un 3%; o de Menorca, on l'alumnat de l'ensenyament públic d'aquestes etapes representa un 75% del total i el de la concertada un 25%.

Aquests percentatges s'han mantingut estables en els darrers anys.

Matrícula d'ensenyaments de règim general per municipis. Curs 2009-2010							
	EI-2 i EP	ESO	PQPI	BATX	CFGM	CFGS	TOTAL
Eivissa	3.546	2.060	90	580	283	145	6.704
Santa Eulària	2.811	455	41	107	53		3.467
Sant Antoni	2.032	672	11	168	24	80	2.987
Sant Josep	1.653	782	47	336	182	137	3.137
Sant Joan	354	388	15	101			858
TOTAL	10.396	4.357	204	1.292	542	362	17.153

Font: Elaboració pròpia amb dades de la Delegació Territorial d'Educació.

La distribució de la població escolar per municipis presenta, respecte de la població general, alguns desequilibris que val la pena assenyalar. Per una banda, una part de l'alumnat d'Infantil i Primària resident al municipi de Vila està escolaritzat en escoles públiques de Santa Eulària i Sant Josep, al mateix temps que un petit percentatge d'alumnes residents a Santa Eulària està escolaritzat en escoles concertades o privades de Vila. Per altra banda, prop de la meitat de l'alumnat de dos IES de Vila i la majoria del de Sant Joan escolaritzen alumnat del municipi de Santa Eulària. Finalment, l'alumnat de FP es concentra als IES de Vila i Sant Josep, per manca d'oferta a la resta de municipis, especialment a Santa Eulària. Aquests desequilibris són conseqüència de la manca de centres escolars d'Infantil i Primària, especialment al municipi de Vila, i de Secundària i batxillerat a Santa Eulària i Sant Antoni (aquest darrer en construcció).

3) POBLACIÓ ESCOLAR. RÀTIOS

Evolució del nombre de centres públics d'Infantil-2, Primària i Secundària			
	1997-1998	2004-2005	2009-2010
Escoles d'una i dues línies d'Infantil i Primària	24	⁽¹⁾ 25	⁽²⁾ 30
Escoles petites d'Infantil i Primària	6	⁽³⁾ 5	⁽⁴⁾ 4
IES	6	9	9
TOTAL	36	39	43

(1) Una escola petita passa a ser d'una línia.

(2) S'han construït tres centres nous (Can Raspalls, S'Olivera i Vènda d'Arabi) i se n'han creat dos que funcionen en aules modulars (CP Sant Antoni i Es Pratet).

(3) Una escola petita passa a ser d'una línia.

(4) S'ha suprimit La Revista.

RÀTIOS PER ETAPA I TITULARITAT DE CENTRE (curs 2009-2010)			
	Educació Infantil-2	Educació Primària	ESO
Centres públics	22,68	22,60	23,05
Centres concertats	24,90	25,48	27,71
Centres privats	13,33	-	17,57

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Delegació Territorial d'Educació d'Eivissa i Formentera.

RÀTIOS D'EDUCACIÓ INFANTIL-2 curs 2007-2008

	Centres públics	Centres concertats	Centres privats
Mallorca	21,3	25,9	23,4
Menorca	22,4	23,4	
Eivissa	22,7	26,0	
Formentera	17,0	16,0	

Font: ISE 07/08 CEIB.

RÀTIOS D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA curs 2007-2008

	Centres públics	Centres concertats	Centres privats
Mallorca	21,5	26,4	22,5
Menorca	22,3	24,4	
Eivissa	22,9	25,5	22,3
Formentera	21,0		

Font: ISE 07/08 CEIB.

RÀTIOS D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA curs 2007-2008

	Centres públics	Centres concertats	Centres privats
Mallorca	21,9	26,6	24,7
Menorca	18,9	24,0	
Eivissa	22,0	26,4	22,3
Formentera	23,1		

Font: ISE 07/08 CEIB.

Una de les característiques més rellevants de la situació de l'ensenyament a Eivissa és l'elevat nombre d'alumnes per aula que s'han d'atendre: les ràtios d'Infantil i Primària d'Eivissa són de les més elevades de les Illes Balears, que al mateix temps són unes de les més altes de les disset comunitats autònomes de l'Estat espanyol. Aquesta situació no és nova, perdura des de fa temps i els diversos informes existents (documents de planificació per elaborar els mapes escolars, informes dels sistema educatiu del CEIB, de la FAPA i dels sindicats d'ensenyament...) ens reiteren aquesta realitat. La causa fonamental d'aquest fet és el desfasament històric d'infraestructures educatives que pateix la nostra illa que, per manca de previsió a l'hora de construir nous centres, «obliga» a incrementar de manera continuada el nombre d'alumnes per aula per tal de donar resposta a les també elevades sol·licituds d'escolarització que s'han d'atendre.

També hem d'assenyalar que als darrers cursos s'ha produït una tendència a l'alça de les ràtios de secundària obligatòria; així, hem passat en els centres públics d'una ràtio de 22 alumnes el curs 2007-2008 a 23,05 el 2009-2010 i 23,5 el curs actual; en el cas dels centres concertats, hem passat de 26,4 el 2007-2008 a 27,71 el 2009-2010 i a 29,78 l'actual 2010-2011.

RÀTIOS DE LES ESCOLES D'EIVISSA PER MUNICIPIS. Curs 2007-2008 (*)

2007-2008	Superen ràtio màxima a Vila	Igualen ràtio màxima a Vila	Superen ràtio màxima a Sant Antoni	Igualen ràtio màxima a Sant Antoni	Superen ràtio màxima a Santa Eulària	Igualen ràtio màxima a Santa Eulària	Superen ràtio màxima a Sant Joan	Igualen ràtio màxima a Sant Joan	Superen ràtio màxima a Sant Josep	Igualen ràtio màxima a Sant Josep
Infantil Pública	66%	18%	45%	20%	35%	14%	0%	0%	34%	8%
Infantil Concertada	100%		83%	16%	No n'hi ha	No n'hi ha	No n'hi ha	No n'hi ha	0%	66%
Primària Pública	50%	18%	36%	26%	24%	14%	0%	0%	24%	13%
Primària Concertada	83%	8%	66%	8%	No n'hi ha	No n'hi ha	No n'hi ha	No n'hi ha	33%	33%
Total Infantil	76,1%	13%	53,8%	15,3%	35,7%	14,2%	0%	0%	30,7%	15,3%
Total Primària	58,7%	15,4%	44%	22%	24%	14,6%	0%	0%	25,6%	15,3%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la Delegació Territorial d'Educació d'Eivissa i Formentera.

RÀTIOS DE LES ESCOLES D'EIVISSA PER MUNICIPIS. CURS 2010-2011 (*)

2010-2011	Superen ràtio màxima a Vila	Igualen ràtio màxima a Vila	Superen ràtio màxima a Sant Antoni	Igualen ràtio màxima a Sant Antoni	Superen ràtio màxima a Santa Eulària	Igualen ràtio màxima a Santa Eulària	Superen ràtio màxima a Sant Joan	Igualen ràtio màxima a Sant Joan	Superen ràtio màxima a Sant Josep	Igualen ràtio màxima a Sant Josep
Infantil Pública	18,4%	50%	4,3%	52,1%	15,9%	36,3%	16,6%	16,6%	4,1%	41,6%
Infantil Concertada	25%	75%	0%	66,6%	No n'hi ha	No n'hi ha	No n'hi ha	No n'hi ha	0%	100%
Primària Pública	34,2%	28,5%	11,6%	27,9%	19,5%	25,6%	0%	0%	16,2%	20,9%
Primària Concertada	56%	44%	41,6%	33,3%	No n'hi ha	No n'hi ha	No n'hi ha	No n'hi ha	16,6%	33,3%
Total Infantil	20%	56%	3,4%	55,1%	15,9%	36,3%	16,6%	16,6%	3,7%	48,1%
Total Primària	40%	32,6%	18,1%	29,1%	19,5%	25,6%	0%	0%	16,3%	22,4%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la Delegació Territorial d'Educació d'Eivissa i Formentera.

* En aquestes dades sobre les ràtios d'Infantil i Primària dels darrers cursos no s'inclouen les escoles unitàries, ja que la seva organització no permet parlar de matrícula d'alumnes en els mateixos termes que les escoles públiques i concertades completes.

Si, de manera més concreta, analitzam la situació de les ràtios per etapes i per municipis, es veu clarament que, a l'inici del curs escolar 2007-2008, un 49% de l'alumnat de segon cicle d'Infantil estava escolaritzat en grups que superaven les ràtios legals i un 14% ja tenien el nombre màxim permès legalment, això és, vint-i-cinc alumnes per aula. Pel que fa a l'inici del mateix curs a Primària, un 39% començava en aules massificades, que superaven les ràtios legals i un 16% de les aules ja tenien vint-i-cinc alumnes. La situació més greu es produïa al municipi d'Eivissa, però Sant Antoni, Santa Eulària i Sant Josep també presentaven dades preocupants.

Tres cursos més tard, a l'inici del curs escolar 2010-2011, a l'etapa educativa d'Infantil, un 12% superava les ràtios legals i un 44,5% d'aules ja tenien el nombre màxim legal permès, és a dir, vint-i-cinc alumnes. Pel que fa a Primària, hi havia un 25% de l'alumnat que assistia a aules massificades en què se superaven les ràtios legals i un 26% d'aules que al començament d'aquest curs ja tenien vint-i-cinc alumnes. La situació més greu continua estant al municipi d'Eivissa, seguit de Santa Eulària.

La comparació entre els dos cursos ens indica una millora de les ràtios, sobretot en Educació Infantil, en què d'un 63% d'aules amb vint-i-cinc o més alumnes passam a un 56,5% i disminueixen 35 punts percentuals les aules amb més de vint-i-cinc. Pel que fa a les aules de Primària, tot i que la situació també millora, ho fa d'una forma més discreta: d'un 55% d'aules amb vint-i-cinc o més alumnes passam a un 51% i disminueixen 14 punts percentuals les aules amb més de vint-i-cinc. Però, malauradament, la situació no ha millorat perquè s'han posat en marxa i construït nous centres sinó per la creació de dos centres amb aules prefabricades (nou grups d'Infantil), l'aprofitament dels espais de les tres escoles creades fa uns cinc anys i una política d'escolarització que ha optat per «desdoblar» grups.

També hem de dir que existeixen actualment a les escoles d'Infantil i Primària d'Eivissa trenta-quatre aules «habilitades», conseqüència de desdoblaments de grups. En concret, de les vint-i-vuit escoles públiques d'una i dues línies existents, dinou tenen més unitats de les que els corresponen, la qual cosa provoca l'eliminació d'espais comuns com biblioteques, sales d'actes, aules de suport, aules d'informàtica, laboratoris, sales de professorat... En realitat, aquestes aules no són més que afegits creats per «solucionar temporalment les demandes d'escolarització» que es van perpetuant en el temps.

Amb les dades d'escolarització dels darrers anys, fer una previsió de necessitats a curt termini és senzill: a l'inici del curs 2010-2011 a EI-2 i EP hi havia matriculats 10.747 alumnes, 350 més que l'any anterior per les mateixes dades, fet que suposa un creixement del 3,25% (aproximadament el mateix que s'ha produït, com a mínim, al llarg dels darrers anys), repartits de la manera següent: 3.763 alumnes d'EI-2, 3.554 alumnes als tres primers cursos d'EP i 3.367 als tres darrers cursos d'EP.

Aquests nombres d'alumnat corresponen, si parlem de grups, a: 166 grups d'Educació Infantil-2 i 295 d'Educació Primària, 153 dels quals corresponen als tres primers cursos. Una previsió raonable, amb vista a tres anys, seria la resultant de sumar els 166 grups d'Infantil-2, els 153 dels tres primers cursos de Primària més un 3% de creixement (que és el creixement mínim

que ha experimentat la població escolar eivissenca d'aquestes etapes en els darrers anys). Això suma un total d'un mínim de 332 grups. Si tenim present que actualment en tot Eivissa existeixen (construïts) vint centres d'una línia i tretze de dues línies que ens donen un total de 276 unitats, resulta que fa falta crear almenys cinquanta-sis aules noves a Primària per escolaritzar la població actual de tres a nou anys. En resum, això significa que únicament per continuar tenint escolaritzat, sense aules prefabricades ni pèrdua d'espais comuns, d'aquí a tres anys, l'alumnat que ja tenim avui a les nostres aules, hauríem de disposar de, almenys, deu noves línies de primària, és a dir, com a mínim cinc nous centres de dues línies completes. I això sense tenir en compte que pugui tornar a augmentar, com així ha estat durant molts anys, el nombre d'alumnat nouvingut que s'ha d'escolaritzar.

Destaca en aquest sentit la preocupant situació del municipi de Vila, on la demanda de places per a alumnat de tres anys supera amb escreix l'oferta dels centres del municipi i on fa dinou anys que no s'ha construït cap nou centre educatiu.

Amb els números a la mà, resulten absolutament justificades les demandes de la comunitat educativa d'Eivissa sobre la necessitat de la urgent construcció de dues escoles per substituir els prefabricats de Sant Antoni i Es Pratet, la nova escola de Sa Bodega (amb una línia més), els desdoblament de les escoles des Vedrà, Santa Gertrudis i Can Cantó (que passarien d'una a dues línies) i una nova escola al municipi de Santa Eulària.

4) POBLACIÓ ESCOLAR.ALUMNAT ESTRANGER

ALUMNAT ESTRANGER PER TITULARITAT DE CENTRE I PER ILLA (RÈGIM GENERAL) curs 2007-2008				
	Centres públics	Centres concertats	Centres privats	Total
Mallorca	14.020	3.029	459	17.697
Menorca	1.390	326	9	1.726
Eivissa	2.624	157	26	2.807
Formentera	185	6		191
Illes Balears	18.219	3.518	494	22.421

Font: DGPC.

Distribució de l'alumnat estranger matriculat a Infantil-2, Primària i ESO. Curs 2007-2008		
	Centres públics	Centres concertats
Illes Balears	20,4 %	7,2 %
Eivissa	21,2 %	6,1 %

Font: ISE 07/08 CEIB.

Distribució d'alumnat estranger matriculat a E. Infantil-2 i Primària per titularitat i municipis. Curs 2007-2008				
	Alum. EI-EP	Nac. Esp.	Nac. Extr.	% Imm.
VILA Públics	2.548	1.955	593	23,27
STA. EULÀRIA Públics	2.636	2.194	439	16,65
SANT ANTONI Públics	1.390	999	391	28,12
SANT JOSEP Públics	1.323	1.057	266	20,10
SANT JOAN Públics	300	225	75	25,00
ESCOLES PETITES	136	95	41	30,14
TOTAL PÚBLICS	8.330	6.525	1.805	21,66
VILA Concertats	1.978	901	77	7,87
SANT ANTONI Concertats	459	430	29	6,31
SANT JOSEP Concertats	215	209	6	2,79
TOTAL CONCERTATS	1.652	1.540	112	6,77
TOTAL	9.982	8.065	1.917	19,20

Font: Elaboració pròpia, a partir de les dades de la Delegació Territorial d'Educació d'Eivissa i Formentera.

Les Illes Balears són (amb la Rioja), la comunitat autònoma de l'Estat espanyol amb un percentatge més alt d'alumnat estranger als estudis de règim general. Segons l'avanç de dades que tenim del curs 2008-2009, l'alumnat estranger matriculat als ensenyaments de règim general a Eivissa representa prop del 20%, similar al percentatge de Formentera. Aquestes dades són superiors a les de Mallorca (al voltant del 15,5%) i de Menorca (poc més del 12%).

Quant a la distribució de l'alumnat estranger, tant a Eivissa com a Mallorca hi ha un desequilibri notori de la matrícula d'aquest alumnat entre els centres públics i els concertats; en ambdues illes el percentatge d'alumnat estranger sobre la matrícula total dels centres públics supera el 20% i als centres concertats no arriba al 8%. Ras i clar, les aules dels centres públics tenen quasi el triple d'alumnes estrangers més que les dels concertats. Aquest fet no es produeix a Menorca, on els percentatges són aproximadament d'un 13,8% d'alumnat estranger als centres públics i un 10,5% als centres concertats.

Aquest desigual repartiment, observat a una escala territorial d'Eivissa, mostra amb més claredat la situació: a cinc escoles públiques l'alumnat estranger representava més del 30% de la matrícula, mentre que a les cinc escoles concertades era més petit del 10%. Aquestes diferències es donen, a vegades, dins la mateixa zona d'escolarització entre centres situats a escassa distància l'un de l'altre. En línies generals, les escoles que concentren més alumnat estranger són les que també tenen el nombre més alt d'alumnat de compensatòria i d'incorporació tardana.

Diverses organitzacions i institucions del món educatiu, entre aquestes, el Consell Escolar de les Illes Balears, han manifestat diverses vegades la seva preocupació per aquesta situació i han proposat diverses mesures per tal de corregir una situació que no afavoreix la integració i que genera *guetos* escolars.

5) OFERTA DE FORMACIÓ PROFESSIONAL

EVOLUCIÓ DE LA MATRÍCULA DE FP (CFGM I CFGS)				
	CURS 1999-2000	CURS 2004-2005	CURS 2009-2010	VARIACIÓ 1999-2000 -2009-2010
CFGM	329	416	542	64,74%
CFGS	213	210	362	69,95%
TOTAL	542	626	904	66,78%

Font: Elaboració pròpia, a partir de les dades de la Delegació Territorial d'Educació d'Eivissa i Formentera i de les dels estudis «L'ensenyament a les Pitiüses. Aspectes, trets i xifres» i «Aproximació a l'educació a Eivissa i Formentera».

Evolució de l'oferta de Cicles Formatius de Grau Mitjà (CFGM)			
	Curs 1999-2000	Curs 2004-2005	Curs 2009-2010
Jardineria		X	X
Gestió administrativa	X	X	X
Conducció d'activitats físicoesportives		X	X
Treballs forestals			X
Comerç	X	X	X
Equips electrònics de consum	X	X	X
Equips instal·lacions electrotècniques	X	X	X
Cuina	X	X	X
Serveis de restaurant i bar	X	X	X
Explotació de sistemes informàtics		X	X
Perruqueria		X	X
Instal·lacions fred, climatització	X	X	X
Electromecànica de vehicles	X	X	X
Cures auxiliars infermeria		X	X
Atenció socio sanitària		X	X
Farmàcia i parafarmàcia			X
TOTAL especialitats	8	14	16

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades corresponents a diversos cursos dels fulletons «Oferta educativa a les Illes Balears» de la Conselleria d'Educació.

Evolució de l'oferta de cicles formatius de Grau Superior (CFGS)			
	Curs 1999-2000	Curs 2004-2005	Curs 2009-2010
Administració i finances	X	X	X
Animació d'activitats físicoesportives			X
Gestió comercial i màrqueting	X	X	X
Sistemes de telecomunicació informàtics	X		X
Agències de viatges	X	X	X
Administració de sistemes informàtics		X	X
Prevenió de riscos laborals		X	X
Regulació i control autom.	X		
Muntatge i manteniment d'instal·lacions	X	X	
Educació Infantil		X	X
Animació turística		X	
Salut ambiental		X	
Dietètica i nutrició			X
Animació sociocultural	X		
TOTAL ESPECIALITATS	7	9	9

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades corresponents a diversos cursos dels fulletons «Oferta educativa a les Illes Balears» de la Conselleria d'Educació.

L'alumnat matriculat als CFGM i als CFGS ha estat, dins dels ensenyaments de règim general, el que ha crescut més; en paral·lel, la població matriculada en batxillerat s'ha estancat. Ara bé, el nombre d'alumnat matriculat a FP segueix sent inferior a la mitjana de les Illes, especialment als CFGS.

Hem de tenir present que l'oferta de cicles formatius fa deu anys era molt reduïda; el creixement del nostre alumnat el podem relacionar amb una oferta més gran d'especialitats i de centres que les imparteixen i amb la millora de la consideració social dels estudis de FP. Tot i això, l'oferta dels CFGS encara resulta insuficient: el curs 2009-2010 a Eivissa hi havia nou especialitats; a Menorca, nou; a Formentera, una i a Mallorca, trenta-cinc.

6) EDUCACIÓ INFANTIL 0-3 ANYS

Evolució de les taxes d'escolarització. Cursos 2000-2001 a 2007-2008		
	2000-2001	2007-2008
Eivissa	21,1%	38,3%
Formentera	17,1%	47,1%
Menorca	46,5%	57,7%
Mallorca	31,6%	46,8%

Fonts: Pla d'ordenació de centres d'Educació Infantil de la Conselleria d'Educació (2001) i IEPI (<http://www.iepi.es/seccio/29/xarxa-d039escoles-publiques>).

DADES ESCOLARITZACIÓ 0-3 ANYS. CURS 2007-2008

Evolució de les taxes d'escolarització 0-3 anys.						
	POBLACIÓ SEGONS PADRÓ 1/1/2009	TOTAL OFERTA PÚBLICA 2007-2008	TOTAL OFERTA PRIVADA 2007-2008	% escol. a l'oferta pública 2007-2008	% escol. a l'oferta privada 2007-2008	% població escola- ritzada 2007-2008
Eivissa	4.012	375	1.160	9,3%	28,9%	38,3%
Formentera	238	41	71	17,2%	29,8%	47,1%
Menorca	3.129	1.420	384	45,4%	12,3%	57,7%
Mallorca	28.678	4.377	9.070	15,2%	31,6%	46,8%
Illes Balears	36.057	6.213	10.685	17,2%	29,6%	46,9%

Font: <http://www.iepi.es/seccio/29/xarxa-d039escoles-publiques>.

0-3 anys. Taxa d'escolarització per municipis. Curs 2007-2008						
	0 a 1 anys	1 a 2 anys	2 a 3 anys	Mixts	Total	
Eivissa	18%	35%	56%	1%	38%	
Sant Antoni	14%	29%	60%	0%	35%	
Sant Joan	50%	54%	72%	0%	59%	
Sant Josep	12%	44%	50%	1%	37%	
Santa Eulària	26%	28%	58%	0%	38%	

Font: <http://www.iepi.es/seccio/29/xarxa-d039escoles-publiques>.

0-3 anys. Taxa d'escolarització a l'oferta pública per municipis. Curs 2007-2008						
	0 a 1 anys	1 a 2 anys	2 a 3 anys	Mixts	Total	
Eivissa	2%	2%	3%	0%	3%	
Sant Antoni	4%	5%	16%	0%	8%	
Sant Joan	50%	54%	72%	0%	59%	
Sant Josep	8%	13%	26%	0%	16%	
Santa Eulària	4%	8%	13%	0%	9%	

Font: <http://www.iepi.es/seccio/29/xarxa-d039escoles-publiques>.

Matrícula E. Infantil-2 de les escoles públiques d'Eivissa. Curs 2009-2010						
	Titularitat	0-1 anys	1-2 anys	2-3 anys	Total	
Cas Serres (Eivissa)	Consell	8	13	40	61	
Ses Païsses (Sant Antoni)	Consell	8	13	36	57	
Es Fameliar (Santa Eulària)	Consell	8	24	32	64	
Escoleta de Vila	Ajuntament d'Eivissa	7	12	18	37	
Escoleta de Cala de Bou	Ajuntament de Sant Josep	8	13	16	37	
Escoleta de Sant Joan	Ajuntament de Sant Joan	Sense dades				
TOTAL escoles públiques		39	75	138	252	

Font: Direcció Insular d'Educació del Consell d'Eivissa.

Les dades sobre escolarització del primer cicle d'Educació Infantil posen de manifest la manca notòria de places i específicament de places de titularitat pública en aquesta etapa educativa. Aquest dèficit general de places és especialment significatiu si observem l'escassa oferta d'Eivissa i fem la comparació amb Menorca. En teoria, el mes de setembre de 2010 haurien d'estar construïdes noves escoles públiques a Sant Josep, Sant Antoni, Santa Eulària i a Vila, que haurien permès augmentar la taxa d'escolarització fins a arribar, segons les previsions de l'Institut per a la Primera Infància, a un 47% d'aquest tram de població i augmentar la presència del sector de les escoles públiques. La realitat és que aquestes escoles encara no estan fetes i d'alguna de les previstes ni tan sols se n'ha iniciat la construcció.

Segurament, el fet que es tracti d'una etapa d'escolarització no obligatòria i que les competències d'actuació siguin compartides per les diferents institucions implicades (Conselleria, Consell Insular i ajuntaments) fa encara més difícil la coordinació a l'hora de posar en marxa i de gestionar nous centres. La conseqüència d'aquesta situació és que la immensa majoria de centres de primer cicle d'Infantil d'Eivissa són de gestió i de titularitat privada. Aquests darrers anys, amb l'entrada en vigor de la nova normativa que regula aquesta etapa, s'ha fet una passa endavant perquè els centres d'aquesta etapa educativa tinguin les condicions i el personal adient. La majoria de les escoles públiques tenen autorització i una part de les privades l'estan tramitant.

7) ESCOLA OFICIAL D'IDIOMES

L'Escola Oficial d'Idiomes d'Eivissa va ser creada el 1994 com a ampliació de l'Escola Oficial d'Idiomes de Palma i es va fer independent l'any 1999. Comparteix edifici amb l'IES Sa Blanca Dona i a hores d'ara està en negociacions per traslladar la seva seu a les instal·lacions de «Sa Coma». S'hi imparteixen classes d'alemany, anglès (que representa més del 60% del total de la matrícula), català, espanyol, francès i italià amb una matrícula estable durant els darrers anys. També el nombre de professorat es manté al voltant de 22-23 professors, la majoria dels quals són interins.

MATRÍCULA OFICIAL			
	CURS 1994-1995	CURS 2004-2005	CURS 2009-2010
Alemany	-----	237	142
Anglès	210	724	728
Català	-----	86	59
Espanyol	-----	15	57
Francès	117	129	134
Italià	-----	86	83
TOTALS	327	1.277	1.203

Font: EOI d'Eivissa i Formentera.

QUADRE RESUM: ALUMNAT, PROFESSORAT I GRUPS

Alumnat oficial, alumnat lliure, professorat i grups												
	Curs 1994-1995				Curs 2004-2005				Curs 2009-2010			
	Alum. oficial	Alum. lliure	Prof.	Grups	Alum. oficial	Alum. lliure	Prof.	Grups	Alum. oficial	Alum. lliure	Prof.	Grups
Alemany	0	0	0	0	237	16	3	11	142	17	3	9
Anglès	210	0	2	6	724	69	8	24	728	99	9	24
Català	0	0	0	0	86	56	2	6	59	64	3	6
Espanyol	0	0	0	0	15	0	*1	1	57	5	2	5
Francès	117	0	1	4	129	11	2	7	134	26	3	8
Italià	0	0	0	0	86	0	*1	3	83	10	3	7
TOTAL	327	0	3	10	1277	152	*17	51	1203	221	23	59

Font: EOI d'Eivissa i Formentera.

El nombre d'alumnes i la nova estructura, amb la implantació del nou currículum basat en el Marc Comú Europeu de Referència per a les Llengües (MECR), juntament amb les implicacions didàctiques que tot això comporta, fa necessari que l'Escola Oficial d'Idiomes d'Eivissa tingui un espai propi adaptat a les seves necessitats. S'espera que amb el seu trasllat a «Sa Coma» les deficiències que ara mateix pateix es vegin minvades. Però un trasllat sense les instal·lacions i l'equipament més adients encara suposaria problemes molt més greus dels que ja es pateixen.

8) OFERTA COMPLEMENTÀRIA. TRANSPORT I MENJADORS ESCOLARS**MENJADORS ESCOLARS**

Menjadors escolars als centres públics d'Eivissa		
Curs escolar	Centres	Total menjadors
Curs 2006-2007	CP Sa Blanca Dona, CP S'Olivera, CP Can Raspalls i CP Vènda d'Arabí	4
Curs 2007-2008	S'hi afegeixen CP Can Misses i CP Santa Gertrudis	6
Curs 2008-2009	S'hi afegeixen CP Sant Antoni i CP Sa Graduada	8
Curs 2009-2010	S'hi afegeixen CP Can Coix, CP Sant Ciriac, CP Es Pratet i CP L'Urgell	12

L'oferta de menjadors escolars en centres públics ha sofert una variació considerable en els darrers anys: fa sis anys a Eivissa només hi havia un centre públic amb menjador escolar; per contra, quatre dels cinc centres concertats de l'illa disposaven d'aquest servei. La posada en funcionament de tres nous centres públics el curs 2005-2006 i el 2006-2007, que ja es varen fer incorporant el servei de menjador escolar, va suposar que el curs 2006-2007 quatre de les trenta-tres escoles públiques

d'Eivissa tinguessin menjador escolar (12%). El curs 2009-2010 eren dotze de trenta-quatre les escoles que en tenien (35%). Tot i l'augment dels darrers anys, ens trobam lluny del percentatge d'escoles públiques d'Infantil i Primària amb menjador de Menorca (70%) i de Mallorca (67%).

SERVEIS COMPLEMENTARIS: Usuaris d'escola matinerana, menjador i transport escolar el curs 2007-2008

	Escola matinerana	Menjador	Transport
Centres públics	622	368	2.441
Centres concertats	76	400	
Centres privats		7	78
TOTAL	698	775	2.519

Font: DGPC. ISE 07/08 CEIB.

El curs 2007-2008 (que és el darrer del qual disposam de dades oficials sobre aquest apartat), 2.441 alumnes de centres públics d'Eivissa utilitzaren el transport escolar. Això representa que més del 20% dels alumnes de Primària i ESO d'Eivissa el fan servir (quatre punts més que la mitjana de les Balears). Així mateix, el nombre de rutes existents és més elevat en termes proporcionals a les existents a Mallorca i Menorca. Entre els factors que expliquen aquesta situació, destaquen un important grau de poblament dispers de la població d'Eivissa i la ubicació de diversos centres escolars, especialment alguns IES, fora de nuclis urbans de població.

Durant el curs 2008-2009, l'AMPA de l'IES Balàfia, amb el suport de la FAPA d'Eivissa, va promoure la modificació de l'ordre que regulava el transport escolar a les Illes Balears amb la finalitat que l'alumnat d'Educació Infantil i de nivells educatius postobligatoris en centres públics no universitaris pogués ocupar places vacants en les rutes contractades per a nivells obligatoris. Aquesta proposta va tenir el suport de la Delegació Territorial d'Educació d'Eivissa i Formentera, del Consell Escolar Insular d'Eivissa i del de Balears. Finalment, es va produir la modificació, que donava parcialment resposta a les demandes de la comunitat educativa d'Eivissa.

Ateses les nostres característiques geogràfiques, especialment la important presència de poblament dispers a Eivissa, hem de considerar molt assenyada la proposta del CEIB: «S'ha d'aprofitar la xarxa de transport escolar existent a l'ensenyament obligatori per donar servei a l'alumnat d'Educació Infantil i d'ensenyaments postobligatoris i garantir aquest servei a l'alumnat resident en zones rurals o en nuclis disseminats de població». Així mateix, resultaria molt positiu cercar fórmules per optimitzar i facilitar el transport regular per accedir als estudis postobligatoris i de règim especial.

9) PROFESSORAT

En aquest apartat, les dades fan referència a tres aspectes: nombre de professorat per etapes i la seva evolució, edat i situació laboral.

Evolució del nombre de professorat a Eivissa. Cursos 1997-1998, 2004-2005 i 2007-2008 (*)

	Curs 1997-1998	Curs 2004-2005	Curs 2007-2008	Evolució en % del curs 1997-1998 al 2007-2008
Professorat d'Infantil i Primària	543	719	840	54%
Professorat d'Educació Secundària, adults i règim especial	441	693	889	101%
TOTAL	986	1.412	1.729	74%

(*) Dades provisionals corresponents a fonts diverses.

**PROFESSORAT DE RÈGIM GENERAL D'EIVISSA PER COS DOCENT I
TITULARITAT DE CENTRE curs 2007-2008**

	Ensenyament públic	Ensenyament concertat	Ensenyament privat	Total
Mestres	714	99		813
Professorat d'Educació Secundària	602	66	19	687
Professorat tècnic de Formació Professional	78			78
Altres professorat	3	1		4
TOTAL	1.397	166	19	1.582

Font: ISE 07/08 CEIB.

**PROFESSORAT DE RÈGIM ESPECIAL I D'ENSENYAMENT D'ADULTS.
Curs 2007-2008**

	Total
Idiomes	22
Arts	29
Conservatoris	23
Adults	32
TOTAL règim especial	74
TOTAL adults i règim especial	106

Font: ISE 07/08 CEIB.

Altres personal en serveis de la Conselleria d'Educació

EOEP	13
EAP	7
Centre de professors	10
Equip de suport a l'ensenyament en català	4
Professorat adscrit a la Delegació Territorial	4
Inspecció educativa	3
TOTAL	41

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'ISE 07/08 CEIB.

PROFESSORAT D'EIVISSA curs 2007-2008

	Ensenyament públic	Ensenyament concertat	Ensenyament privat	Total
Prof. de règim general	1.397	166	19	1.582
Prof. de règim especial i adults	106			106
Personal en serveis de la Conselleria	41			41
TOTAL	1.544	166	19	1.729

Font: ISE 07/08 CEIB.

El primer fet destacable respecte del professorat d'Eivissa és el notable creixement experimentat, especialment al sector de l'ensenyament públic. Tot i que les dades de què disposem no són absolutament exactes, atès que les fonts i els criteris emprats per elaborar-les són diferents, no hi ha dubte que el creixement del professorat ha estat clarament superior al de l'alumnat i al de les unitats educatives. El creixement més gran correspon al professorat dels cossos d'ensenyament secundari i FP, d'ensenyaments de règim especial i d'adults. Tres factors, entre d'altres, expliquen aquest fet: en primer lloc, els dos darrers cursos d'EGB han passat a ser 1r i 2n d'ESO i a ser impartits majoritàriament per professorat de secundària; en segon lloc, el creixement dels ensenyaments de règim especial i adults en els darrers deu anys i, en tercer lloc, l'augment de programes que han «diversificat» el sistema educatiu (PGS i PQPI, programes d'atenció a l'alumnat NEE i NESE, diversificació curricular...).

Professorat d'Eivissa per trams d'edat. Curs 2006-2007

	20 a 29	30 a 39	40 a 49	50 a 59	>60
Centres públics	19,6%	43,9%	27,8%	10,5%	1,9%
Centres concertats	13,6%	37,5%	23,8%	21,4%	3,5%
TOTAL	19,2%	43,2%	23,6%	11,6%	2,2%

Font: ISE 06/07 CEIB.

El professorat d'Eivissa és un professorat jove. És, després del de Formentera, el més jove de les Illes Balears, que és un dels més joves entre el professorat de totes les comunitats autònomes. El curs 2006-2007 el 62,4% tenia menys de quaranta anys i només un 13,8% en tenia cinquanta o més. L'anterior referència de què disposem correspon al curs 1997-1998, quan el professorat de menys de quaranta anys era el 65,7% i el de cinquanta anys o més era el 9,5% de la plantilla de professorat. Això representa un «grau d'envelliment» molt petit, que segurament té a veure amb tres fets: el creixement dels llocs de feina a Eivissa, l'alt percentatge de professorat interí i l'important tant per cent de professorat procedent d'altres llocs.

Percentatge de professorat interí respecte del personal docent de cada etapa i illa. Curs 2007-2008

	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	Illes Balears
E. Primària	21,25%	27,20%	38,08%	51,72%	24,45%
E. Secundària	41,74%	55,05%	58,53%	82,76%	46,07%
TOTAL	30,82%	40,29%	48,03%	67,24%	34,62%

Font: ISE 07/08 CEIB.

EVOLUCIÓ DEL PERSONAL INTERÍ RESPECTE DEL TOTAL DEL PERSONAL DOCENT PER ETAPA I ILLA

	1997-1998	2004-2005	2010-2011
Educació Infantil i Primària	40%	35%	14%
Educació Secundària, FP i règim especial	43,8%	47%	38,5%

Font: Elaboració pròpia, a partir de les dades del centres educatius i les dels estudis «L'ensenyament a les Pitiüses. Aspectes, trets i xifres» i «Aproximació a l'educació a Eivissa i Formentera».

Situació del professorat dels centres d'ensenyament públic. Curs 2010-2011

	Definitius	Provisionals	Interins
CEIP de Vila	67,5%	19,8%	12,7%
CEIP Sant Antoni	65%	20,3%	14,7%
CEIP Santa Eulària	66,8%	19,4%	13,8%
CEIP Sant Josep	67,3%	15,9%	16,8%
CEIP Sant Joan	65,7%	20%	14,3%
TOTAL CEIP d'Eivissa	66,9%	19,4%	13,7%
IES i centres de règim especial	52%	9,8%	38,3%

Font: Elaboració pròpia, a partir de les dades del centres educatius. Falten les dades de dos centres.

Una característica permanent del professorat d'Eivissa ha estat l'alt percentatge d'interins. Si observem la taula referida a l'evolució del professorat interí des del curs 1997-1998 fins al 2010-2011 hi ha, globalment, un descens important del tant per cent de professorat interí del cos de mestres i petit en el cas dels cossos de Secundària i ensenyaments de règim especial. Aquest descens s'ha produït en els darrers tres cursos (el nombre d'interins del cos de mestres estava al voltant d'un 40% el curs 2007-2008); el professorat tècnic de FP i el de règim especial són els que mantenen unes taxes més altes d'interinitat. El factor substancial d'aquesta disminució ha estat la convocatòria d'una quantitat important de places en les darreres oposicions i el fet que s'hagin convocat les places per a cada una de les quatre illes i la presència de tribunals (en molts de casos) en l'illa respectiva. El 13,7% de professorat interí a les escoles d'Infantil i Primària és una dada clarament positiva per poder estabilitzar plantilles als centres i desenvolupar projectes. Ara bé, hi ha un factor que podria contrarestar aquesta estabilització de les plantilles: una bona part d'aquest professorat que ha aprovat oposicions en els darrers anys procedeix d'altres territoris de parla catalana (sobretot del País Valencià i, en mesura més petita, de Mallorca) i previsiblement una bona part retornarà als seus llocs d'origen.

3. SEGONA PART. Reflexions sobre alguns aspectes de la situació educativa d'Eivissa

En les pàgines anteriors s'han intentat reflectir i posar de manifest alguns elements característics de la situació educativa d'Eivissa. S'han comentat aspectes positius i negatius, s'han apuntat factors que els expliquen i s'han suggerit mesures i línies d'actuació possibles. En aquest apartat final, a manera

de conclusió, voldria fer algunes reflexions sobre alguns aspectes que són de constant preocupació de la comunitat educativa d'Eivissa: el dèficit d'infraestructures educatives, la insuficiència de l'oferta educativa i de serveis complementaris, el desequilibri en l'escolarització de l'alumnat nouvingut, la inestabilitat de les plantilles de professorat i la proposta de dotació d'autonomia per resoldre els nostres problemes en educació.

1) Dèficit d'infraestructures educatives

Qualsevol persona que hagi seguit les notícies dels mitjans de comunicació d'Eivissa sobre educació haurà observat que un tema recurrent és la falta de centres escolars, amb referències a ràtios elevades, aparició d'aules prefabricades, problemes per iniciar o per acabar els centres... Al llarg dels darrers anys, els representants de la comunitat educativa d'Eivissa (sindicats, associacions i federació de pares i mares, direccions dels centres, consell escolars...) han demanat solucions urgents als representants polítics, especialment als responsables de la Conselleria d'Educació del Govern de les Illes Balears, però també als dels ajuntaments de l'illa. La realitat actual és que probablement s'ha aconseguit que la societat i la classe política hagin assumit la consciència del dèficit històric, però les necessitats superen amb escreix els centres creats i els prevists.

Les dades que donam del curs 2010-2011 i la necessitat immediata de construir en un termini de tres anys com a mínim cinc nous centres per escolaritzar la població actual de tres a nou anys són prou significatives. El fet que el Parlament de les Illes Balears hagi aprovat per unanimitat una resolució que «constata el dèficit històric que arrossega l'illa d'Eivissa pel que fa a equipaments educatius» i que «insta el Govern a prendre les mesures necessàries per corregir-lo» ho és també.

Aquesta situació és el resultat d'una absència crònica de previsió al llarg dels anys per part de les administracions implicades (una Conselleria d'Educació que no arriba a posar en marxa els ja reiteradament promesos nous centres educatius i uns ajuntaments incapaços de preveure una reserva de sòl suficient per a les imprescindibles infraestructures educatives) que demostra una manca de capacitat, o de voluntat, per planificar la resposta adequada a les necessitats educatives de la nostra illa.

Destaca en aquest sentit la preocupant situació del municipi de Vila, on la demanda de places per a alumnat de tres anys supera amb escreix l'oferta dels centres del municipi. Resulta incomprensible que amb el creixement demogràfic del municipi d'Eivissa els darrers dinou anys no s'hagi produït cap augment de l'oferta de places escolars a Infantil i Primària. Aquesta situació de manca de places per escolaritzar alumnat a Infantil i Primària es produeix, encara que en mesura més petita, als municipis de Sant Antoni i de Santa Eulària.

Però les dificultats no es presenten únicament al 2n cicle d'Infantil i Primària. El nou IES que estava en construcció al municipi de Sant Antoni (que havia de resoldre el problema d'escolarització a Secundària al municipi i havia de substituir un annex de l'IES Quartó de Portmany que escolaritzava centenars d'alumnes en condicions inaquades) es troba paralitzat i s'ha creat una situació de massificació a l'IES Quartó de Portmany. Al municipi de Santa Eulària resulta urgent la construcció d'un nou institut, ja que l'IES Xarc no podrà en dos anys escolaritzar l'alumnat del nucli urbà, quan s'hi incorpori l'alumnat del CP Vènda d'Arbí.

Tampoc les mancances són exclusives dels ensenyaments de règim general: s'espera des de fa tres anys la finalització del nou conservatori, les escoles d'adults no tenen instal·lacions adequades per al seu funcionament i l'EOI necessita un espai propi. I en aquest punt hauríem d'afegir la construcció d'escoletes públiques per augmentar la taxa d'escolarització 0-3 i situar-la en la mitjana de les Illes.

Amb una perspectiva temporal més llarga, s'ha d'elaborar un veritable mapa escolar, consensuat amb tota la comunitat educativa que planifiqui a mitjà termini l'oferta educativa des del primer cicle d'Infantil fins als ensenyaments postobligatoris, la zonificació educativa amb els serveis corresponents i les infraestructures necessàries per fer real aquesta planificació.

2) Insuficiència de l'oferta educativa i dels serveis complementaris

Per poder observar aquesta afirmació, ens centrarem únicament en alguns aspectes (Educació Infantil del primer cicle, ensenyaments postobligatoris i de règim especial, serveis complementaris). En molts de casos aquesta insuficiència en l'oferta educativa va directament relacionada amb el dèficit d'infraestructures educatives.

0-3 anys

Com hem vist a les dades referides a aquesta etapa, les taxes d'escolarització d'Eivissa són les més baixes de les quatre illes. Ja hem fet referència a l'incompliment de les previsions per crear places públiques. Si consideram un bon indicador de qualitat educativa el fet d'estar autoritzada una escoleta, hem de dir que actualment Eivissa té sis centres autoritzats (cinc públics i un privat); Menorca, divuit (disset públics i un privat); Mallorca té 82 escoletes (43 públiques i 39 privades) i Formentera una escoleta pública.

Formació Professional

Ja havíem comentat anteriorment l'augment de l'alumnat matriculat a FP. Hi ha més famílies professionals, més cicles formatius i més IES on hi ha aquests estudis. Les insuficiències se centren en la diversitat de l'oferta i el reduït nombre de CFGS que s'ofereixen (el curs 2009-2010 a Eivissa hi havia nou especialitats; a Menorca, nou; a Formentera, una i a Mallorca, trenta-cinc). S'han de poder oferir cicles de famílies professionals amb vinculació al teixit productiu d'Eivissa (com poden ser activitats maritimopesqueres, edificació i obra civil) o d'altres amb potencial demanda (Imatge i so). Els criteris per a la implantació dels estudis de FP no es poden regir únicament per criteris econòmics i han de tenir presents les característiques de la població i el fet insular d'Eivissa.

Ensenyament d'adults

Els espais que ocupen les dues escoles d'adults són inadequats i insuficients. En l'actualitat no poden absorbir la demanda existent, especialment en preparació d'accés a la universitat per a majors de vint-i-cinc anys o per a accés a CFGS.

EOI

L'Escola Oficial d'Idiomes d'Eivissa no té edifici propi i comparteix actualment espais amb l'IES Sa Blanca Dona. La manca d'un espai propi té diversos inconvenients i, entre aquests, les limitacions de l'oferta d'idiomes, de grups i d'horaris. L'ensenyament d'idiomes i específicament els estudis a l'EOI haurien de ser una aposta estratègica, tenint presents les característiques demogràfiques, socials i econòmiques d'Eivissa.

Menjadors escolars

El curs 2009-2010, dotze de les trenta-quatre escoles públiques d'Eivissa i quatre de les cinc concertades disposaven del servei de menjador escolar. En el cas de les escoles públiques suposava un 35% del total dels centres. Tot i l'augment dels darrers anys ens trobam lluny del percentatge d'escoles públiques d'Infantil i Primària amb menjador de Menorca (70%) i de Mallorca (67%).

Les dades referides a oferta educativa d'Eivissa ens mostren en diversos ensenyaments que la nostra illa presenta un retard o un dèficit significatiu respecte de Mallorca i de Menorca. Segurament no sempre és atribuïble aquesta situació a la Conselleria d'Educació del Govern de les Illes Balears; si Menorca té unes taxes altes d'escolarització en Educació Infantil 0-3 anys es deu en gran part a la importància que hi ha donat la societat i les administracions municipals i insular menorquines. Ara bé, l'adaptació de l'oferta educativa a les característiques d'insularitat, dimensions territorials i dispersió de la població, juntament amb la compensació dels dèficits existents, haurien de ser criteris bàsics si es vol tenir un equilibri territorial també en educació a les Illes Balears.

3) Elevat percentatge d'alumnat nouvingut i desequilibri en la seva escolarització entre els centres

En la primera part de l'estudi posàvem de manifest dos elements importants respecte de l'alumnat estranger o nouvingut a Eivissa: un elevat percentatge (un de cada cinc alumnes són de nacionalitat estrangera) i una escolarització molt majoritària en els centres públics.

Si volem integrar, tant a l'escola com a la nostra societat, aquest alumnat s'hauran d'adoptar mesures no solament des de l'àmbit escolar, sinó també des del conjunt de les administracions (polítiques socials, urbanístiques i d'habitatge entre d'altres) i des de la societat civil.

L'objectiu a l'àmbit educatiu ha de ser evitar la dualització escolar i social dels nouvinguts, evitar un procés que condueixi a l'existència de «guetos escolars», amb centres que no recullen la diversitat existent a la nostra societat, bé perquè acaben sent centres «només per a immigrants» o bé perquè la presència d'aquest alumnat, i dels «alumnes diferents» en general, és mínima.

Per altra banda, aquesta integració, que per si mateixa resulta un element positiu, s'ha de fer de tal manera que no hi hagi retrocessos ni en els processos de normalització lingüística ni en la qualitat de l'educació en general. Per tal d'assolir aquests objectius es podrien adoptar, entre d'altres, les mesures següents:

- Polítiques d'escolarització que garanteixin que la distribució de l'alumnat nouvingut sigui equilibrada i vagi redreçant progressivament el desequilibri existent actualment. En aquest sentit, el manteniment de la reserva de places per a alumnat NESE i nouvingut durant el curs, la limitació efectiva d'un màxim d'alumnat nouvingut per centre, la capacitat d'intervenir des de les oficines i comissions d'escolarització en el procés de matriculació de tots els centres o modificacions en el barem per evitar situacions discriminatòries són algunes mesures possibles. Requereixen canvis normatius, construccions de centres escolars per poder adoptar de veritat aquestes propostes i pedagogia social per explicar la importància i el sentit d'aquestes mesures.
- Mesures en l'àmbit pedagògic: dotació de recursos i personal a tots els centres, programes específics de formació del professorat, programes d'integració flexibles i adaptats a la realitat de cada centre...
- Coordinació entre les administracions educatives i locals i amb els centres i les associacions d'immigrants.

4) Inestabilitat de les plantilles de professorat

A la primera part de l'estudi destacàvem que els fets més característiques de la situació del professorat de l'ensenyament públic d'Eivissa eren l'important creixement en els darrers deu anys, que és un professorat jove, amb un important percentatge d'interins i de professors procedents d'altres llocs. En conseqüència, les plantilles dels centres han patit, i moltes vegades continuen patint, un alt grau d'inestabilitat.

Un important element que ha contribuït parcialment a pal·liar els efectes negatius d'aquestes altes taxes d'interins han estat els successius pactes d'estabilitat que han permès reduir l'impacte negatiu que aquesta situació genera sobre les plantilles dels centres.

Com a conseqüència de l'augment de l'oferta d'ocupació pública i, sobretot, d'haver adoptat un sistema de convocatòria d'oposicions per illes (amb els tribunals específics corresponents), s'ha invertit la tendència en els tres darrers anys i s'ha produït una disminució significativa del nombre d'interins en el cos de mestres; actualment és inferior al 14% de la plantilla, situació que no s'havia produït mai des de l'inici del creixement demogràfic de les darreres dècades. En el cas dels cossos de Secundària i règim especial, la disminució del percentatge d'interins ha estat inferior, tot i que la tendència és a la disminució. En aquest sentit, és necessari que la Conselleria d'Educació continuï amb aquest sistema de convocatòria per illes i ofereixi més places als cossos de professorat i als territoris on els percentatges d'interins són més alts.

Una part important del professorat de l'ensenyament públic d'Eivissa procedeix d'altres zones del país, fonamentalment del País Valencià, però també alguns d'altres illes. No tenim una quantificació del nombre, de la procedència, ni dels anys que han treballat com a professors a Eivissa; per això resulta difícil fer consideracions sobre l'evolució de les plantilles dels centres. No resulta forassenyat pensar que una part important d'aquests professionals tornaran d'aquí a un cert temps als seus llocs d'origen i que una altra part (com també ha passat en les tres darreres dècades) arrelarà a Eivissa.

Els balanços dels concursos de trasllats ens aniran indicant la tendència.

Els darrers anys sembla haver augmentat el nombre de joves eivissencs que han fet estudis de Magisteri o d'altres estudis universitaris que poden conduir a la docència. Tot i així, continuem amb un «dèficit de professorat eivissenc». La professió d'ensenyant no té l'atractiu suficient en la nostra societat, entre els nostres joves. La millora de la consideració social del professorat i també de les seves condicions de feina, incloses unes retribucions adequades al nivell de vida d'Eivissa, podria ser un factor per incentivar que els joves d'Eivissa vulguin ser professors.

Malgrat el que hem exposat, també s'ha de dir que si hi ha un factor que ha contribuït a la millora de l'educació en les darreres dècades és el treball de les professores i els professors a les nostres escoles i instituts. I això a pesar de trobar-se diverses vegades amb una manca de condicions mínimes (ràtios elevades, espais inadequats, una diversitat molt difícil de gestionar a l'aula, inestabilitat laboral...). Si hem de parlar d'un punt fort del nostre sistema educatiu, aquest és el professorat, especialment els clautres i equips directius compromesos en projectes al servei de la comunitat educativa.

5) Escassa capacitat i autonomia d'Eivissa per resoldre els nostres problemes en educació

«L'estructura de la Conselleria d'Educació està excessivament centralitzada i no respon a les característiques de la nostra comunitat autònoma. L'estructura hauria d'adaptar-se a la realitat plural que presenten Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera, per la qual cosa s'hauria de dur a terme un procés descentralitzador, de tal manera que cadascuna de les illes assumís progressivament competències en gestió de matèria educativa». Aquesta és una de les recomanacions de l'informe sobre el sistema educatiu 2007-2008 elaborat pel Consell Escolar de les Illes Balears.

Les Illes Balears són una comunitat autònoma uniprovincial. El fet de ser una única província ha condicionat l'estructura política i de gestió del Govern de les Illes Balears i, en concret, de la Conselleria d'Educació. Aquesta és hereva de l'antiga Direcció Provincial del MEC a les Balears i ha condicionat la configuració de l'administració educativa autònoma, almenys pel que fa referència a la seva estructura territorial. En el seu moment es varen crear dues delegacions territorials (una per a Menorca i una altra per a Eivissa i Formentera) i se suposava que així es reconeixia la pluralitat insular i que tindrien una certa capacitat de decisió i de gestió. La realitat és que aquesta ha estat, i és, molt limitada, per no dir quasi nul·la, i fins i tot, la segona legislatura de la seva creació, varen perdre el rang de Direcció General.

Altres conselleries d'Educació de l'Estat espanyol, com és el cas de Castella i Lleó o Andalusia, tenen una estructura per la qual les delegacions territorials, en el seu cas provincials, disposen d'un grau d'autonomia per gestionar en el seu àmbit diversos aspectes de personal, obres i equipaments, de programes i serveis.

Eivissa, a més del fet insular, té una població, un nombre d'alumnes, de centres i de professors més que suficients per justificar una estructura descentralitzada. I té unes característiques pròpies i, en alguns aspectes, uns problemes educatius diferents dels de les altres illes que requereixen una proximitat de l'administració per resoldre'ls.

El Consell Escolar Insular d'Eivissa, amb el suport majoritari de la comunitat educativa, ha proposat «tenir des del nostre àmbit territorial capacitat de decisió i gestió i un model organitzatiu que permeti una agilitat i proximitat més grans per resoldre els problemes i tractar les qüestions educatives d'Eivissa». En aquest sentit, ha demanat «l'inici d'un procés de descentralització de l'estructura de la Conselleria d'Educació, dotant progressivament de capacitat de gestió les delegacions territorials insulars». I ha proposat tota una sèrie d'àmbits en què podria assumir aquesta capacitat de gestió:

- Planificació i infraestructures: gestió de les obres de reparació, ampliació, millora i equipaments dels centres públics, elaboració i anàlisi de les dades estadístiques necessàries per a la planificació educativa.
- Personal: concessió de permutes i comissions de serveis a l'àmbit de cada delegació, substitucions del professorat.
- Programes educatius: coordinació d'activitats de formació del professorat, programes d'integració de l'alumnat nouvingut i de l'alumnat amb NEE, programes i accions relacionats amb la participació de la comunitat educativa.
- Serveis complementaris dels centres públics: menjadors escolars, escola matinerana, transport escolar.
- Escolarització: gestió del processos d'escolarització, informació, assessorament als centres i famílies, coordinació de la incorporació i distribució de l'alumnat d'incorporació tardana.
- Inspecció Tècnica Educativa: coordinació de l'execució del pla d'activitats del Servei d'Inspecció en el marc de la planificació de les Illes Balears.

Tots aquests àmbits d'actuació podrien ser un bon punt de partida per començar a modificar l'estructura actual. Per poder realitzar de manera efectiva aquestes funcions, la Delegació Territorial Insular hauria de tenir la dotació de personal, els recursos econòmics i la figura jurídica adient dins de l'estructura de la Conselleria d'Educació.

Per acabar, hem de dir que al llarg d'aquestes pàgines s'han posat de manifest insuficiències i mancances del nostre sistema educatiu; també s'han intentat assenyalar aspectes i evolucions positives. Si mir pel retrovisor vint-i-dos anys enrere (el temps que fa que visc i treball a Eivissa), crec sincerament que la situació de l'educació a la nostra illa ha millorat. Normalment els que formam part del món educatiu tenim la tendència a insistir sobre els aspectes que necessiten millora i a Eivissa n'hi ha uns quants, però, sense perdre gens ni mica la capacitat de crítica, hauríem de ser capaços de posar en valor tot el que hi ha de bo en el quefer educatiu, de transmetre a la societat el paper important que representa l'escola i especialment l'escola pública.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

ALZINA SEGUÍ, P.: «Indicadors per a l'anàlisi del sistema educatiu de Menorca». *Anuari de l'educació de les Illes Balears 2009*. Palma: UIB; Fundació Guillem Cifre de Colonya.

BAR, J. M. [et al.] (1998): *L'ensenyament a les Pitiüses. Aspectes, trets i xifres*. Estudi no publicat.

CONSELL ECONÒMIC I SOCIAL (2009): *Dictamen 7/2009 del Consell Econòmic i Social sobre l'eficàcia del sistema educatiu a les Illes Balears*. Palma: Consell Econòmic i Social de les Illes Balears; Gràfiques Salas SL.

CONSELL ESCOLAR DE LES ILLES BALEARS (2009): *Informe del sistema educatiu de les Illes Balears. Curs 2006-2007*. Palma: AMADIP; Esment.

CONSELL ESCOLAR DE LES ILLES BALEARS (2010): *Informe del sistema educatiu de les Illes Balears. Curs 2007-2008*. Palma: AMADIP; Esment.

CONSELL ESCOLAR DE MENORCA (2009): *Informe 1/2009 sobre la situació educativa de Menorca. Curs 2007/2008*. <http://www.cemenorca.org/wp-content/uploads/2009/12/informe_1_2009_revisat1.pdf>.

GARCÍA MUÑOZ, M. A.; TORRES MORA, V. (2005): «Aproximació a l'educació a Eivissa i Formentera». *Anuari de l'educació de les Illes Balears 2005*. Palma: UIB; Fundació Guillem Cifre de Colonya.

GOVERN DE LES ILLES BALEARS (2003): *Quatre anys millorant l'educació (1999-2003)*. Palma.

GOVERN DE LES ILLES BALEARS: *Oferta educativa a les Illes Balears. Cursos 1999-2000, 2004-2005, 2007-2008 i 2009-2010*. Palma.

MARCH I CERDÀ, MARTÍ X.: «Elements de reflexió per a l'anàlisi del sistema educatiu de les Illes Balears». *Anuari de l'educació de les Illes Balears 2006*. Palma: UIB; Fundació Guillem Cifre de Colonya.